

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΥΜΠΡΟΨΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Περιεχόμενα

Ν. Κεφαλληνού. Ἡ παράδοξις ἱστορία
τοῦ Χάνς. (Διήγημα.)
Σ. Νικοκύρου. Στροφές.
Goethe. Ἐρμᾶνος καὶ Δωροθέα.
(Συνέχισις.) Μετάφρ. Κ. Θεοτόκη.

Τορκ. Τάσσου. Ἐλευθεριωμένη Ἱερουσα-
λήμ. Ἄσμα Β', Στροφ. 54-97.
(Ἄνεκ. μετάφρ. Ἰουλ. Τυπέδου.)

ΚΕΡΚΥΡΑ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ Σ. ΛΗΝΤΖΑ
1917.

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΤΖΩΝ ΜΟΡΣΕ ΧΑΛΙΦΑΞ

A.

Η ΠΑΡΑΔΟΞΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΑΝΣ

I

Όνομάζομαι Σεβαστιανός Λάουφερ και είμαι καθηγητής τῆς παθολογικῆς Ἀνατομίας στό Πανεπιστήμιο τοῦ ***. Εἶμαι ἐξήντα ἐτῶν. Ἔως σήμερα ἔχω κάμη νεκροφίε· σέ σαράντα χιλιάδες πτώματα. Ἔχω δημοσιεψῆ πολλές μελέτες γιά τήν ἀρτηριοσκλήρωση, τήν ἐνδοκαρδίτιδα καί τήν ἀκρομεγαλία καί στό μεγάλο δεκάτομο σύγγραμμα, ποῦ βγήκε περίσου στό Βερολίνο, ἔγραψα τήν παθολογία τοῦ νεφροῦ. Ἡ μελέτη μου γιά τήν ἀκρομεγαλία εἶναι τό καλλήτερό μου ἔργο, εἶναι τό καύχημά μου, καί μοῦ φαίνεται πολὺ ὀρθό ποῦ ἡ Ἀκαδημία τό ἐκρίνε ἀξιο νά λάβῃ ἓνα ἀπό τὰ μεγαλήτερα τῆς βραβεῖα.

Ἔως σήμερα τίποτε δὲ μοῦ κίνησε τὸ ἐνδιαφέρον παρὰ ἡ δουλειά μου· λοιπὸν θά φανῇ πικράζονο, πῶς, ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια ποῦ ἀνακατεύομαι μέ τοὺς νεκρούς, ἀποφάσισα νά γράψω τήν ἱστορία ἐνὸς ζωντανοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Χάνς, ποῦ τὸν εἶχα ὑπηρετῆ, βοηθὸ στό ἀνατομετό μου.

Αὐτὸ τὸ κάνω μόνο, γιά νά μάθῃ ὁ κόσμος, πῶς, ἂν ὁ Χάνς πεθαίνει σὲ λίγες μέρες ἀπὸ ἀλκοολικὴ τρέλλα στό φρενοκομεῖο, δὲν εἶναι καί τόσο ἀξιοτάκτικος ὅσο φαίνεται, γιατί, μὰ τήν ἀλήθεια, αὐτὸ ποῦ τοῦ συνέβηκε, εἶναι ἐξαιρετικὸ, παράδοξο καί μοναδικό.

Χθὲς πῆγα στό φρενοκομεῖο καί τὸν εἶδα. Ἦταν ξαπλωμένος στό κρεβάτι μέ τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα. Πόσο ἄλλαξε ὁ καυμένος, ποῦ ἦταν ἓνα τόσο καλοκαμωμένο καί γερό παλληκάρι! Τὰ μάτια του ποῦ ἦταν ζωηρά καί λαμπερά ἐθόλωσαν καί μέ τρόμο κοιτάζουν τώρα, χωρὶς λάμψη καί χωρὶς ζωὴ δεξιά καί ἀριστερά. Τὰ μάγουλά του ἐθαθούλωσαν καί τὰ μαλλιά του ἀσπρίσαν, ἂν καί εἶναι μόλις τριάντα ἐτῶν. Στριφογυρίζει στό κρεβάτι χωρὶς νά βροῖσκῃ μία στιγμὴ ἠσυχία, τρομαχτικὰ φαντάσματα τὸν περικυκλώνουν, ἀφρίζει καί τρέμει ὅλος. Βγάζει ἀσυνάρτητες φωνές, προσπαθεῖ νά διώξῃ τοὺς ποντικούς, τὲς κατσαρίδες, τὰ ἔρπετά καί τὰ φιδία ποῦ τρέχουν ἐπάνω στό σῶμα του καί μέ φρίκη κοιτάζει τὰ ἀλλόκοτα τέρατα, ποῦ κά-

θονται επάνω στο στήθος του και του κόβουν την πνοή. Είναι απείρηχοπτο το τί υποφέρει.

Ο καυμένος ο Χάν! τί επιτήδειος που ήταν κανένας δεν ήξερε σαν αυτός να ραβδί και να έτοιμάζη τα πτώματα σ' έναν τέτοιο τρόπο που, στο νεκροκρέββατό τους, έφαινονταν γερά και απείραχτα, έφαινονταν που δεν τους λείπει τίποτε, ενφ' τους έλειπαν τα πάντα, κανένας δεν ήξερε σαν αυτόν να μου έτοιμάζη τα μικροσκοπία για το μάθημα και να μου βάζη σε τάξη το γραφείο μου που είναι ένας αληθινός λαβύρινθος.

Μα πόσο αγαπώ το γραφείο μου. Τώρα που κάθουμαι και γράφω, κάθε πράμα που βλέπω γύρω μου μου παρουσιάζει και μίαν ευχάριστη ανάμνηση. Πρώτο απ' όλα επάνω στο τραπέζι μου πρέπει να έχω κάθε μέρα άνηθ· τ' αγαπώ υπερβολικά· και όλοι οι γιατροί, οι βοηθοί, οι φίλοι μου, που το ξέρουν, όταν έρχονται εδώ κάτι μου φέρνουν. Σήμερα έχω εμπρός μου πορφυρένιες καμείλιες, άσπρα τριαντάφυλλα, κίτρινα γαρύφαλα και γιούλια που ευωδιάζουν και που το χρώμα τους μοιάζει σαν τ' ουρανού, όταν αρχίζει να ζημερώνη.

Δεξιά μου είναι οι διάφοροι σκελετοί· σκελετοί από γίγαντες και νάνους, με ραχοκόκκαλα ξεθωριασμένα, με χέρια και πόδια στραβά, με κόκκαλα σκληρά σαν άτσάλι, ή μαλακά σαν πολτός, με φουσκώματα αρθριτικά, με ραχίτη, σποντυλίτη και όστεομαλακία. Ο καλύτερος είναι ο σκελετός ενός Άραπη που έπαθε άκρομεγαλία.

Τί περίεργη άρρώστια είναι αυτή.

Φανταστήτε, στη βάση του έγκεφάλου είναι ένας μικρός μικρούτσικος αδένας· όταν αυτός άρρωστήση τα αποτελέσματα είναι έντελώς ανεπάντεχα· όλα τα άκρα του σώματος αρχίζουν να μεγαλώνουν, τα χέρια γίνονται γεροϋκλες και τα πόδια μνήματα, το καύκαλο ύψώνεται σαν πύργος και το πηγούνι προβάλλει σα φτυάρι, ή γλώσσα κρέμεται έξω από το στόμα και ή μύτη τ' ατύια και τα χείλη λαβαίνουν ένα σχήμα φοβερό, άπειλητικό, γελοίο.

Παρακάτω απέναντι μου είναι σε μεγάλα βάζα, μέσα στο σπύρτο, όλα τα ανθρώπινα τέρατα που μπορεί κανείς να φανταστή. Παιδιά νεογέννητα ή μεγάλα με μύτες σαν προβοσκίδες, κάποια χωρίς χέρια και πόδια, άλλα χωρίς μυαλό και καρδιά και άλλα με μούτρα σαν λεοντάρια ή σαν μαιμούδες, με μπράτσα σαν φώκες, με ουρανίσκους σκισμένους και χείλη άνοιχτά

σαν του λαγού, με το μελοῦδι έξω από το ραχοκόκκαλο και τον έγκεφαλο κρεμασμένον σα σακκούλι έξω από το κεφάλι, υδροκέφαλοι θεώρατοι και μικροκέφαλοι άμέτωποι. Άλλου φαίνονται όχι τόσο καθαρά, στομάχια τρύπια από πληγές και άντερα φαγωμένα από τον τύφο, νεφρά με πέτρες τρανές και καρδιές σαν του βωδιού, πλεμόνια άποπετρωμένα από τή φθίσι, συκώτια με σαρκώματα και καρβίνους, φούσκες με χταπόδια, και μελοῦδια με λύσσα και τέτανο, τρύπια από τον συριγγομελίτη και σταχτερά από την παράλυση. Και παρακάτω στον τοίχο είναι κρεμασμένες οι καλύτερες φωτογραφίες μου· τή μεγαλύτερη εντύπωσήτην κάνει ένας που είχε λέπρα κ' έχει πρόσωπο σα σακκίμένο με άναμμένο σίδερο, κ' ένας άλλος που φαίνεται πως γελαεί· είναι το σαρδωνικό γέλοιο του τέτανου.

Εδώ που κάθουμαι σήμερα έκκθόμουν δύο χρόνια πίσω.

Ήταν μία άνοιξιιάτικη Κυριακή. Το μεγάλο μπαλκόνι, που είναι στο βήθος του δωματιού, ήταν άνοιχτό διάπλατο, στο πάρκο έελαϊδούσαν πουλιά, δρισερό άεράκι έκουνούσε τα φύλλα και από τα πεύκα έρχότου μια βαλσαμική ευωδία. Μακριά έφαινότου ή κορφή του μικρού βουνού μας, που ξιφουτρώνει σα μανιτάρι στη μέση του πάρκου, και στο ρολόγι του με τις χρυσές σφαίρες έσήμαινε ή ώρα δέκα.

Ήμουν ευχαριστημένος.

Τα άνηθ μου ευωδιάζαν και όλα τα τέρατα όλόγυρά μου μ' έκοίταζαν με κάποια συμπάθεια.

Έχτύπησε ή θύρα κ' έμπήκε μέσα ο Χάνς.

Ήταν φρεσκοξυρισμένος, με το μαύρο μουστάκι του άλειμμένο μπριλλαντίνα, τα μάτια του έλαμπαν και με το καινούριο κοστούμι. που το είχε αγοράση έτοιμο, ψηλός και καλοκαμωμένος όπως ήταν, έκανε πολύ καλή εντύπωση.

Τούκαμα μερικές παραγγελίες και περίμενα να με χαιρετήση και να φύγη όπως συνήθως. Έπειδή άργούσε έσήκωσα το κεφάλι και τον κοίταξα καταπρόσωπο. Είδα πως μ' έκοίταζε δειλά, δειλά· κ' έκανε σα ναχε κάτι να μού πη, ενφ' στα χέρια έστριφογύριζε το καπέλο του.

— Τί συμβαίνει Χάνς; τόν έρώτησα.

— Κύριε καθηγητά, μου άπάντησε, με την άδεια σας έπιθυμώ ν' άρραβωνιστώ μίαν κόρη, που βέβαια δε θα την έχετε άκουστά, αλλά που είναι

πολύ καλή και ώρνια· όποιος τή γνωρίζει δέν παύει νά τήν έπαινή· είναι θυγατέρα κάποιου Ροδόλφου Μάγερ, πού ήταν υπάλληλος στό δημορχείο και πέθανε περίσου. Είναι δεκαεννέα έτων κ' έργάζεται στό μεγάλο κατάστημα τού Γκρόσμαν πού πουλεί τά έτοιμα γυναικεία φορέματα. Κι' αυτή είναι όλομόναχη στόν κόσμο, όπως κ' έγώ.

Έπειδή τό κυριώτερο χαρακτηριστικό τού ανθρώπου είναι ό έγωϊσμός, σκέφθηκα άμέσως, μήπως αυτή ή νέα άπόφαση τού Χάνς φέρει καμιάν άνωμαλία στες δουλειές μου, αλλά φυσικά δέν ήταν σωστό νά τού φέρω έμπόδια. Άφου λοιπόν τού είπα μερικά καλά λόγια, πρό πάντων πώς έλπίζω ή έκλογή του νά είναι καλή, τού εύχίθηκα νά ζήσουν και τού είπα με πρώτη ευκαιρία νά μου παρουσιάση τή νύφη· και ό Χάνς, άφου μου υποσιέθηκε νά τό κάμη τό γληγορώτερο, έφυγε κατανεθουσιασμένος.

Έπειτα από όχτώ μέρες έγνώρισα τή νύφη, τή δεσποινίδα Νοεμί.

Έπήγαινα περίπατο στό πάρκο, ή μουσική έπαιζε, ό κόσμος έσεργιάνιζε, τά παιδάκια έτρεχαν και μαυροί κοτσυφοί πηδούσαν επάνω στα χόρτα, δύο τρεις συνταξιοϋχοι τούξ έρριγναν σπόρους μέσα από κάτι μετάλλινα κουτιά κ' ένα πλουμιστό παγωνί άπλωνε τήν ουρά του κ' έβγαζε άνοστες φωνές.

Έξφνου στή μεγάλη δεινδροστοιχία παρουσιάστηκαν εμπρός μου ό Χάνς και ή Νοεμί. Και οι οι δύο καλοντυμένοι, με τά κυριακάτικα τους, έκαναν καλή φιγουρα· ό Χάνς μελαχρινός ή Νοεμί όλόξανθη.

Η Νοεμί είχε μέτριο άνάστημα, ήταν δροσερή, ροδοκόκκινη, άφράτη, με σώμα σαν άγαλμα, με μάτια όλογάλανα, περιλαμπρα, βαθειά σαν τή θάλασσα και λαμπερά σαν καθρέφτης· στες κόρες των ματιών της, όταν τήν κοίταζα, έβλεπα μέσα τά μισοάσπρα γένεια μου και τά χρυσά μου ματογάλια. Τό στόμα της ήταν λιγάκι μεγάλο, τό χαμόγελο όμως θείο έδειχνε κάτι δοντάκια σαν μαργαριτάρια και όταν χαμογελούσε, πού χαμογελούσε σχεδόν πάντα, τά μάγουλά της έκαναν λακκουδάκια μικρότερα και μεγαλύτερα. Τό χέρι της ήταν περιποιημένο, τό πόδι της μικρούτσικο. Έφορούσε ένα πράσινο φόρεμα κ' ένα μικρό καπέλο ρόζα, φτηνά βέβαια, φτηνότατα, αλλά όλα με τί γούστο, με τί χάρη!

Έκαλοτύγισα από ένα μέρος τό Χάνς, αλλά κ' έσκέφθηκα: ήταν αυτή γι' αυτόν, πού, αν κ' έφορούσε τά κυριακάτικα του, σιμά της έφαινόταν σαν υπηρέτης πίσω από τήν κυρά του;

II

Στεφανώθηκε λοιπόν ό Χάνς κ' ήταν εύτυχημένος. Έβγαине τήν Κυριακή με τή Νοεμί κ' επήγαιναν ή στό κοντσέρτο τού Σλόσπεργκ, ή με τό τραμ στή λίμνη τού Χίλμ, ή έδειπνούσαν σε κανένα έστιατόριο πού είχε τραγουδιστάδες και περίφημη μπύρα.

Τά πράματα επήγαιναν για κάμποσον καιρόν καλά. Ό Χάνς έπερίμενε παιδάκι· τό παιδάκι όμως δέν ήρθε, αλλά ήρθε αυτό πού έπρεπε νά έρθη και πού άκριβώς είχα προαισθανθί. τήν ήμέρα πού τούς είχα συναντήση στό πάρκο.

Μία ήμέρα ό Χάνς γυρίζοντας από τό άνατομείο δε βρήκε τή Νοεμί στό σπίτι. Αν και ή ώρα ήταν κάπως περασμένη, έσκέφθηκε μήπως είχε βγή νά ψωνίση και άργούσε, όταν ξάφνου επάνω στό τραπέζι τού φαγητού είδε ένα γράμμα. Στο φάκελλο ήταν γραμμένο: «Για τό σύζυγό μου Χάνς.»

Όπως άργότερα μου έλεγε, τό επήρε και τό άνοιξε χωρίς ποτέ νά φανταστή τί ήμπορούσε νά γράφη μέσα. Όταν τό διάβασε είδε πώς ή Νοεμί τόν άποχαιρετούσε για πάντα, τού έλεγε πώς ή ταπεινή ζωή πού περνούσε μαζί του τήν είχε κάμη δυστυχισμένη, πώς αυτή ήταν προορισμένη για άλλους κύκλους και για νά μη τόν κάμη κ' αυτόν δυστυχισμένο, προτιμούσε νά φύγη και τόν παρακαλούσε νά τή συχωρέση και νά τή λησμονήση.

Όπως έμαθαμε τήν άλλη μέρα, είχε φύγει με ένα σκυρομαλλη ίταλό φοιτητή, γνωστό για τήν όμορφιά του και τά πλούτη του.

III

Η ψυχολογία τού ανθρώπου πού μνει όλομόναχος είναι πολύ χαρακτηριστική. Πρώτα τού φαίνεται πώς είναι ψέματα πού έχασε τό πρόσωπο πού άγαπούσε· γυρίζει και νομίζει πώς θα τό ίδι ή στή θέση πού έκαθότουν, τού φαίνεται πώς ξάφνου θα παρουσιαστεί εμπρός του και θα τού μιλήση. Άργότερα, αν τό άγαπημένο πρόσωπο έχει πεθάνη, έλπίζει νά τό συναγπαντήση στήν άλλη ζωή και σκέφτεται τρόπους, πώς, αν είναι δυνατό, από τώρα νά συγκοινωνήση μαζί του. Θυμάμαι ένα μεγάλο γιατρό πού ήταν φοβερός ύλιστής και αυτός όταν έχασε τή γυναίκα του, πού τήν έλάτρευε, έρρίχτηκε στόν πνευματισμό.

Άλλά τό Χάνς, φαίνεται, πώς χωριστά από τά μαρτύρια τού χωρισμού τόν έτρωγε και ή ζήλεια. Από τό κατακίτρινο πρόσωπο πού είχε τό πρωί,

από τὰ βαθυλωμένα μάτια του και από τὰ φοβερά του χείλη έφαινονταν πώς θά περνούσε φοβερές νυχτιές.

Και τότε πάλι εκείνο που έπρεπε να έρθη ήρθε. Ο Χάνς άρχισε να πίνει.

Στην αρχή, για να σκοτώσει τή νύχτα, έμεινε ως άργά με κάτι άνύπαντρους συντρόφους του στα ζυθοπωλεία κ' έτσι άρχισε σιγά σιγά να πίνει πρώτα μπύρα, έπειτα κρασί κ' έπειτα και κονιάκ. Ένα βραδυ μάλιστα τόσο έμέθυσε, που έπεσε στο δρόμο και τον έδήγησε στο σπίτι του ένας νυχτοφύλακας.

Τότε αποφάσισα να λάβω μέτρα.

Τόν εκάλεσα, του έκαμα πολλές πικρές παρατήρησεις και μάλιστα τον έφοβέρισα πώς θα τον διώξω, αν δεν κόψει τὸ πιστό.

Ο Χάνς είχε φιλότιμο, τὰ λόγια μου του έκαμαν μεγάλην έντύπωση κ' έπαψε να πίνει. Τόν έβλεπα όμως να ύποφέρει τόσο που σκέφτηκα να τον κάμω ν' αλλάξει κύκλο ίσως και λησμονήση.

Έγραψα λοιπόν άμέσως στον περίφημο φίλο μου Γκρϋνερ, καθηγητή τής παθολογικής Ανατομίας στη Βιέννη και τον παρακάλεσα, αν είχε καμία θέσι άδεια, να δεχτή στο Ίνστιτούτο του τὸ Χάνς, έστω και για μονάχα μερικούς μήνες.

Η άπάντηση δεν άργησε να έρθη

Ο καλός μου φίλος μου έγραφε, πώς τὸ Χάνς, και αν δεν είχε τὰ προτερήματα που του είχα περιγράψει, θα τον έπαιρνε προς χάριν μου για όσον καιρό ήθελα.

Τὸ ανάγγειλα αυτό άμέσως στο Χάνς, που, καθώς μου φάνηκε, εύχαριστήθηκε παρα πολύ, και που με παρακάλεσε μόνον έπειτα από ένα δυο χρόνια να του έπιτρέψω να γυρίσει πίσω. Αφού του ύποσκέθηκα κι' αυτό, μ' εύχαρίστησε θερμότατα κ' έγώ του έσφιξα τὸ χέρι και του εύχήθηκα κατευόδιο.

IV

Για κάμποσους μήνες έγραφα ταχτικά στη Βιέννη, έζητούσα πληροφορίες για τὸ Χάνς κ' έμάθαινα πώς είχε κόψει τὸ πιστό. Μάλιστα όταν απαντήθηκα με τὸ φίλο μου Γκρϋνερ εις τὸ έτήσιο συνέδριο του Μονάρχου, δεν ήξερε τί να πρωτοπαινήσει του Χάνς.

Αλλά, όπως συμβαίνει πάντα, ήταν και κάτι που μ' έκανε ν' άνησυχῶ.

Μίαν ήμέρα, αφού τελείωσα τὸ μάθημά μου, έπλυνα τὰ χέρια μου, άναψα ένα σιγάρο κ' έκανα μερικά βήματα στο διάδρομο. Τότες άκουσα σ'

ένα πλαγινο δωμάτιο τους βοηθούς μου να κουβεντιάζουν. Κάποιος από αυτούς είχε πάρη στη Βιέννη με άδεια κ' έδιηγότουں στους άλλους πόσο είχε διασκεδάσει εκεί. Τους παράστεινε με ζωηρές περιγραφές τὰ θεότρελλα ζεύκια στο Πράτερ, τὰ αλησμόνητα ξενύχτια με άφράτες όρθοβύζες βιεννέζες, τὰ μαγευτικά τραγούδια των άτσιγγάνων στα καφέ σαντάν και στο τέλος τους έθαζε να μαντέψουν, «ποιάν είδε να τραγουδήη» στο πλέον ξακουσμένο καμπαρέ τής πλατείας του άγίου Στεφάνου.

Κανένας δεν μπόρεσε να μαντέψει, αλλά και κανένας δεν έμεινε τόσο ξαφνισμένος όσο έγώ, όταν άκουσα πώς ή κινούρια και παράμορφη τραγουδίστρια ήταν ή γυναίκα του Χάνς.

Στη στιγμή σκέφτηκα να του γράψω να γυρίσει άμέσως, γιατί φοβήθηκα μη τυχόν τή συνκαпанτήση και τότε ποιός ξέρει τί μπορούσε να συμβή. Αργότερα όμως, εξετάζοντας με περισσότερη ψυχραιμία τὸ ζήτημα, αποφάσισα να μην κάμω τίποτε, γιατί τὸ να συναντηθούν σε μιὰ τέτοια μεγαλούπολη μου φάνηκε άπίθανο, αφού κ' εκείνη βέβια θα τραγουδοῦσε με ψεύτικο όνομα και ο Χάνς κατοικούσε και ζούσε σ' ένα άλλο πολὺ άπομακρυσμένο τυήμα. Αλλά εκτός από αυτό ήταν και φόβος μην ο Χάνς γυρίζοντας έδῶ άρχιζε πάλι τὰ ίδια.

Και άλλος χρόνος πέρασε. Τὰ γένεια μου έγιναν κάτασπρα, ή πρεσβυωπεία μου αύξηση και ύποχρεώθηκα ν' αλλάξω τὰ ματογυάλια μου. Ο Χάνς μου έστειλε ταχτικά συγχαρητήρια, τὰ Χριστούγεννα, τήν Πρωτοχρονιά και τὸ Πάσχα, κ' έγώ περίμενα να περάσουν ακόμη δυὸ τρείς μήνες για να του γράψω να ξανάρθη.

Όστόσο ήλθαν οι διακοπές κ' επήγα στην έξοχή. Έπήγα, όπως κάθε χρόνο στη λίμνη του Βαϊρτερ, στην Καρινθια, όπου έχω μιὰ μικρή βίλλα. Έχω κ' ένα κότερο που σιζει σα θαλασσοπούλι τὰ γαλαζοπράσινα νερά τής λίμνης κ' όταν φυσάει αεράκι πηγαινῶ περίπατο. Τὸ βραδάκι κάθονται και θαυμάζω τή δύση του ήλιου, που πορφυρίζει και χάνεται πίσω από τὰ ψηλά βουνά, κ' ενώ σιγά σιγά ένα γαλάζιο πέπλο άρχίζει και σκεπάζει τὰ πάντα, έδῶ κ' εκεί στον ούρανό, φανερόνεται και λαμπυρίζουν τ' άστέρια σαν άσημένιες σπιθες.

Εκει έλαβα, με τὸ έσπερινὸ ταχυδρομείο ένα γράμμα από τὸ φίλο μου Γκρϋνερ.

Μου έγραφε πώς ο Χάνς είχε άρχιση πάλι να πίνει και πώς είχε γίνη

ένας ανυπόφορος αλκοολικός. "Όχι μόνο δέν έργαζότουμ πλέον, αλλά' στα φοβερά του μεθύσια έβαζε τὰ πάντα άνω κάτω, έκλωτσούσε τὰ πτώματα, έγροθεκοπούσε τούς συντρόφους του κ' έβριζε ώς κ' αυτόν τόν ίδιο.

Τότες μ' έπιασαν τὰ νεύρα μου.

Έπηρεα χαρτί και πέννα κ' έκαμα γράμμα του Χάνς, που, είπα, θα τó θυμάται για πολύν καιρό.

Έκτός από πολλά άλλα του έλεγα να μη φανερωθώ πλέον έμπρός μου, γιατί δέν είναι άξιος να έχη τήν αγάπη και τήν έχτίμησι ενός τίμιου ανθρώπου.

Έπειτα από όχτώ μέρες έλαβα και τήν απάντηση και τήν αντιγράφο λέξι με λέξι όπως ήταν.

Βιέννη 10 Αυγούστου 19..

Σέβαστέ μου κύριε Καθηγητή!

Μου γράφετε να μην πίνω, δίχως έχετε και σεις που μου τó γράφετε, μα δίχως έχω κ' έγώ να μη σάς ακούσω. Και θα πίνω ως να ξεκάνω αυτή τή σκέψη που μου τρώγει σαν σκουλήκι τó μυαλό. Τó κρασί, ή μπύρα και τó κονιάκ δέ μου κάνουν πλέον τίποτε. Τώρα θ' αρχίσω χασίς, όπιο, μορφίνα.

Θέλω να λησμονήσω και δέν μπορώ.

Σήμερα θα σάς τὰ γράψω όλα τὰ μαρτύρια μου, αν και τó χέρι μου τρέμει, γιατί ως αύριο, ποιός ξέρει, τί μπορεί να μου συμβή.

Αισθάνομαι τόν έαυτό μου κακά αλλά άντέχω ακόμα. Όταν χειροτερέψω, όταν γίνω έντελώς έλεινός τότε θα ξαναϊδωθούμ, θέλω ή ζωή μου να τελειώση εκεί, εκεί σιμά σας, όπου πέρασα τὰ καλύτερα χρόνια μου.

Άκούστε λοιπόν!

Πριν όμως σάς διηγηθώ τó πρωτάκουστο πράμα που μου συνέβηκε πρέπει πρώτα να σάς περιγράψω και να έννεήσετε καλά πόσο αγαπούσα τή Νοεμί.

Όταν τήν είδα για πρώτη φορά αισθάνθηκα ένα χέρι να μου σφίγγη τήν καρδιά, τὰ χείλη μου ξεράθηκαν, μου ήρθε ζάλη.

Τήν αγάπησα άμέσως με πόθο, με λύσσα, με λαχτήρα. Τήν αγάπησα όπως ό τυφλός τó φώς, όπως ή μάγνη τó παιδί που βυζαίνει, όπως ό δι-

ψασμένος τó νερό. "Όρες όλόκληρες ήθελα να κάθωμαι να τήν κοιτάζω και να τήν θαυμάζω σαν ένα μοναδικό άριστούργημα στον κόσμο. Συχνά μου έρχότουμ να γονατίσω έμπρός της, να τής φιλήσω τὰ πόδια και να τής ζητήσω συγγνώμη που έταλμούσα να τήν πλησιάσω.

Όταν έγινε δική μου, στην αρχή που μ' αγαπούσε, έπηγαίναμε ένωρίς στο σπίτι, έδειχνούσαμε γρήγορα κ' έπέφταμε στο κρεβάτι μας. Έπεφτα έγώ πρώτος και τήν περίμενα. Όταν έρχότουμ κ' αυτή τήν άρπαζα και τήν έσφιγγα στην άγκαλιά μου. Μου φαινότουμ πως στες φλέβες μου έρρεε τó αίμα της. Τήν άνάπνεα σαν μυρωδάτο λουλουδι και ή πνοή της μουδίνε ζωή. Τὰ φιλιά της μ' έτρελλαιναν. "Όλοι οι παράδεισοι του κόσμου ήταν ένα μηδενικό έμπρός στην εύτυχία μου.

Τó πρωτό ζυπνούσαμε έτσι σφιχτοαγκαλιασμένοι.

Τί κρίμα, που σε μία τέτοια νύχτα δέν έστάθηκα τόσο τυχερός, ώστε να μην ζυπνήσω πειά.

Όταν έφυγε και μ' άφισε, ή ζωή μου έμεινε χωρίς κανένα σκοπό. Δέν έβλεπα παρά γύρω μου ένα μαύρο σκοτάδι.

Τότε μ' έστειλατε στη Βιέννη. Η αλλαγή μου έκαμε καλό. Άρχισα τή νύχτα να κοιμάμαι. Τὰ νεύρα μου ήσύχασαν. Τó απόγευμα, ήταν τελειωνατες δουλειές μου, έπήγαίνα και άκουα μία θαυμάσιαν όρχήστρα στο λαϊκόν κήπο και οι διάφορες μελωδιές μ' έπαρηγορούσαν. Παράμορφες βιεννέζες σεργιάνιζαν γύρω μου, κάποια κάποτε μου έρριχνε καμία ματιά, μερικές ήταν πλάσματα θεϊα, γεμάτα νεότητα και χάρη, ίσως μοναδικά στον κόσμο, μα που να βρεθώ για με άλλη Νοεμί.

Ένα πρωτό ζύπνησα με βάραι στα νεφρά, με τὰ γόνατα κομμένα και με πόνους στο λαιμό και στο κεφάλι.

Είχα κρυολογήσει, φαίνεται, τήν προηγούμενη μέρα, που είχα πάη με τόν πρώτο βοηθό σε μία μακρυνήν έξοχή, όπου κάποιος είχε φαρμακωθώ.

Έκαμα κάθε δυνατή προσπάθεια για να σηκωθώ και να πάω στο άνατομείο, αλλά έστάθηκα αδύνατο. Τότες ξανάπεσα στο κρεβάτι, έπηρεα μερικά φλιτζάνια πολυ ζεστό τσάι και σκεπάστηκα καλά. Σε λίγο ιδρώσα κ' αισθάνθηκα τόν έαυτό μου κάπως καλύτερα. Άλλά και πάλι δέν μπορούσα να σηκωθώ και δέ θα σηκωνόμουμ χωρίς άλλο, αν δέν ένθυμόμουμ ξάφνου πως ό καθηγητής είχε να παρουσιάση τó απόγευμα κάτι παρασκευάσματα, που έπρεπε να τὰ έτοιμάσω ό ίδιος.

Ἄμειω; ἐπιτέχτηκα ἀπὸ τὸ κρεββάτι, ἐφόρεσα τὸ χοντρό μου πανωφόρι
κ' ἐτρέξα στὸ ἀνατομεῖο.

Ἡ ὥρα ἦταν δεκάμισο.

Ὁ καθηγητῆς ἔκανε μᾶθημα.

Ἐκάθησα σ' ἓνα τραπέζι στὸ πλαγινοῦ δωμάτιο κι' ἄρχισα νὰ κόβω λιπτές
φέτες ἀπὸ ἓνα μικρὸν ὄγκο καὶ νὰ τὲς χρωματίζω.

Ἐκεῖ ἄκουσα σὲ μισόλογα τί ἐδίδασκε ὁ καθηγητῆς.

Ἐπαρουσίαζε κάποιον πτώμα, ποῦ τὴν προηγούμενη μέρα εἶχε πεθάνη ἀπὸ
αἰφνίδιο θάνατο στὸ δρόμο, καί, μαζῆ με πολλὰ ἄλλα σχετικὰ με τὴ συγ-
κοπή, ἔλεγε πῶς, σ' αὐτὴ τὴν περίσταση, τὸ γλήγορο καὶ ξαφνικὸ θάνατο
τοῦ νέου ἀτόμου τὸν εἶχε φέρη κάποια ἀρτηρία, ποῦ ἀπὸ ἄγνωστη αἰτία,
εἶχε χάσῃ τὴν ἐλαστικότητά της καὶ εἶχε σπᾶσῃ σιμὰ στὴν καρδιά.

Σὲ λίγο τὸ μᾶθημα ἐτελείωσε καὶ ὁ καθηγητῆς καὶ οἱ φοιτητῆς ἐπῆγαν
νὰ προγευματίσουν.

Ἐγὼ ἄφησα γιὰ λίγο τὴν ἐργασία μου, ποῦ ἦταν ἀρκετὰ κουραστική, κ'
ἐσκέφτηκα νὰ πᾶω νὰ βῶ ἓν ἐν τάξει τὴν αἴθουσα τῆς διδασκαλίας.

Ἐμπῆκα μέσα καὶ στὴν ἀρχὴ μ' ἐθάμπωσε τόσο τὸ φῶς ποῦ δὲ μπο-
ροῦσα νὰ διακρίνω τίποτε.

Σὲ λίγο ὁμῶς εἶδα...

Εἶδα!... καὶ ἀμείωσες ἓνα βερὺ σφυρὶ ἄρχισε νὰ μοῦ χτυπᾷ τοὺς μηλίγ-
γους κ' ἓνα σουβλερὸ τρυπάνι νὰ μοῦ δουλεύη τὸ κούκαλο. Αἰσθάνθηκα μιὰ
σιδερένια ἀρπάχτρα νὰ μοῦ συντριβῇ τὸ σῆρο καὶ νὰ μοῦ ἀδειάζη τὸ ρα-
χοκόκκαλο. Ἄρχισα νὰ τρέμω ὅλος καὶ ἀκούμπησα στὸν τοῖχο γιὰ νὰ μὴν
πέσω.

Ἐκμα νὰ φύγω, ἀλλὰ ἡ φουερὴ εἰκόνα ποῦ ἔβλεπα ἐμπρὸς μου μ'
ἐτραβοῦσε σὰ μηχανήτης κ' ἔμενα ἐκεῖ ἀκίνητος, κοκκαλιασμένος. Καὶ αὐτὸ
ποῦ ἔβλεπα ἦταν τόσο φοιχτό, τόσο ἀνήκουστο, τόσο ἀπεριγραφτό, τόσο
ἀρχνταστο γιὰ ἓνα ἀνθρώπινο μυαλό, ποῦ ἀπορῶ πῶς τὸ κεφάλι μου ἐβᾶ-
σταξε.

Μπροστά μου ἦταν ξαπλωμένη ἡ Νοεμί!

Τὸ κάτασπρον σῶμα της ἐφεγγε στο μαῦρο μαρμαρένιο τραπέζι. Τὰ μά-
τια της θολὰ θολὰ μ' ἐκοίταζαν. Στὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου τὸ στόμα εἶχε
λάβῃ κάποιον σπασμό, τὰ χεῖλη ἦταν ἀνοιχτά κ' ἐφαίνονταν τὰ μαργαρι-
ταρένια δόντια καὶ στὰ μάγουλα τὰ λακκουδάκια. Τὰ ὀλόξανθα μαλλιά τῆς

ἐπέπλεζαν τὸ κεφάλι ποῦ μέσα ἦταν ἄδειο. Τὰ στήθη της δὲν εἶχαν χάσῃ
τίποτε ἀπὸ τὴ λαμπρότητά τους. Τὰ χέρια της ἐφαίνονταν μακρύτερα,
λεπτότερα, διαφανέστερα. Ἡ νεκροψία δὲν εἶχε παραμορφώσῃ τίποτε καὶ
τὸ ἀριστούργημα ἐκεῖνο τῆς ὁμορφιάς ἐφαίνονταν ἀξέριον, γιὰτὶ εἶχαν ἀράψῃ
τὲς τομές καὶ ξαναβάλλῃ ὅλα τὰ ἐντόσθια μέσα στὸ στῆθος.

Μόνον ἐπάνω στὸ τραπέζι εἶχε μείνη ἡ καρδιά της με τὴν ἀρτηρία ποῦ
εἶχε τρυπήσῃ.

Ἦταν ἡ καρδούλα τῆς Νοεμῆς μου ποῦ κάποτε εἶχε ἀγαπήσῃ κ' ἐμεῖ!...

Ν. Α. ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

Ἦ κυταρίσαι ὀλοψήλο, ποῦ μαῦρο ἀστροπελέκι
Σοῦκαψε με σκληρὴ ἀπορία τὴν ὥρα κορυφῆ,
Πόσους καῦμούς θωρώντας σε, ὦμῃ ἡ καρδιά μου πλέκει,
Τῆς μοίρας σου ἀδερφή!

Ἐγὼ με κάποιον μεγαλεῖο τὸ Χάρο τὸν ἀράπη
Μὲ πόθο ἔγω ζητήσαι,
Καὶ σένα θέλω καὶ ποθῶ τὸ δυνατὸ δρολάπι
Βαρεῖά νὰ σὲ γκρεμίσαι!

Ἦ ἐσεῖς ὅπου διαβαίετε γνέμια γοργὰ καὶ πᾶτε
Στὸ μαῦρον Ὠκεανό,

Ἦ ἐσεῖς ποῦ τόσο ἀθόρυθα ἀγάλλι ἀγάλλι σπάτε
Τὸ σάββατο ποῦ ἐντύσατε τὸν ὄμορφο οὐρανό.
Τώρα ποῦ ἀνάγια φαίνονται οἱ μαγεμένοι φάρτοι,
Προτοῦ προβάλλει ἡ αὐγή,
Μίαν ἀστραπὴ χάριστετε στὸ μαῦρο μου κουφάρι
ποῦ σέρνεται στὴ γῆ.

Στ' ὠραῖο τὸ μεγαλότατο τοῦ Μᾶη θὰ κάμω μάγια,
Τώρα ποῦ ἡ ἀνοιξὴ γελά,

Καὶ θὰ τὸ βάλω, σταυρωτά, σιὰ δυνατά σου ἀρπάγια
Γιὰ νὰ τὸ πᾶς ψηλά.

Κι' ὅταν τὰ ρόδα μαραθοῦν κ' ἐρθεῖ τὸ πρωτοβρόχι
Ποῦ ὄρμᾷ ἡ γκρινιόλα κλέφτικη σὸ δόλιο τὸ καράβι,
Θὰ πιῶ τῆς μοίρας τὸ πιότὸ μ' ὅλες τὲς πίκρες πάχει
Καὶ θὰ ντυθῶ τὸ νεκρικὸ τῆς θύμησης ποῦ ἀνάβει.

Θά βγῶ σὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ποῦ τὸ κοπάδι βόσκει
Καὶ σμίγονται μὲ τὴ γλυκεῖα φλογέρα τὰ κωδόνια,
Γιὰ τὰ μὲ ἀναγαλιάσουνε τῆς ρηματιᾶς οἱ μύσκοι
Καὶ τὰ τρελλὰ τ' ἀηδόνια.

Καὶ κεῖ ποῦ ἡ φύση ὀλόγυρα θὰ γλυκομουρμουρίζει
Τραγοῦδια πλαγερὰ,

Τέτοιο θαράτιο τὴν καρδιά θὲ τὰ μοῦ πλημμυρίζει
Ποῦ θὰ αἰστανθῶ πῶς ἔλαβα τῆς νύχτας τὰ φτερά.

Ἦ εἰσεῖς ποῦ κατεβλίψετε ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτη,
Ἀῖρες, καὶ μὲ τὴν Ἄνοιξη γλυτῶτε τὴ φαιδρή,
Τώρα οἱ Ἄγριοι ἐγίνετε, ποῦ δέρνετε τὸ ἐλάτι
Καὶ σκίψετε τὸ ἰδρῦ.

Ἔσεῖς ποῦ μὲ χαϊδέματα σὸ δροσερὸ ρουμάνι,
Στὸ περιβάλλι, σὸ γυάλι, στὴ θάλασσα, σὸ ρέμα,
Τώρα τὸν ἴσχιό τῆς ἰτιάς μοῦ δώσατε λιμάνι
Στῆς δεστυχιάς τὸ ψέμα.

Στοῦ γερασμένου πλάταρον τὸν ἴσχιό θὰ καθίσω
Μὲ ἀποσταμένη ὄρμη,

Καὶ σὸ χορτάρι θλιβερὰ θὲ τὰ μοσκοβολίσω
Τὸ δόλιο μου κορμί.

Καὶ κεῖ ποῦ ἀπ' τὸ βουνόπλαγο θὰ ἀχολογᾷ ἡ φλογέρα
Τοῦ τραγοῦδιου καημοῦς,

Ἔγῳ μὲ ἀνήμπορη καρδιά θ' ἀφίνω στὸν ἀγέρι
Τὸν ἔρμιο στεναγμοῦς.

Πόσο μοῦ ἀρέσει νὰ θωρῶ ποῦ τρέχει ὁ κερανός!
Καὶ τὸ λιοντάρι ὄρμητικὸ ποῦ βγαίνει ἀπ' τὴ σπηλιά!
Πόσο μοῦ ἀρέσει νὰ θωρῶ ποῦ πάει χωρὶς μιλιὰ
Πρὸς τὴ σφαγὴ κι' ὁ ἀμνός!

Ἔγῳ, κενταῦροι ἵπποτικοὶ μιὰ μέρα ὅταν μὲ πᾶνε
Στοῦ τάφου τὴ γαλήνη,

Θέλω τῆς νύχτας τὰ φτερά οἱ Μοῦσες νὰ χτυπᾶνε
Ὡς στὴ στεργὴ μου κλίτη.

ΘΕΤΗ

Ο ΕΡΜΑΝΝΟΣ ΚΑΙ Η ΔΩΡΟΘΕΑ

ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ

Ὁ Ἑρμᾶννος καὶ ἡ Δωροθέα.

Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο.

Κ' ἔτσι ἐβαδίσαν κ' οἱ δύο τους μαζῆ πρὸς τὸν ἥλιο ποῦ ἐδυοῦσε,
Κουκουλωμένοι σὲ γνέφια βαρεῖα ποῦ ἐμηνοῦσαν φορτοῦνες,
Μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴ μαγνιὰ μὲ ματιές πυρωμένες, στὸν κάμπο
Ρίχνοντας κόκκινο φῶς τρομερὸ πότε ἐδῶ, πότε πέρα.

«Μόνο νερά» ἔτσι εἶπε ὁ Ἑρμᾶννος «δαρτὰ καὶ γαλάζια ἄς μὴ φέρει,
Ἡ ἀνεμορπὴ ποῦ ζυγώνει, γιατί εἶναι λαμπρὰ τὰ σπαρτὰ μας.»

Καὶ ἐκαμαρῶναν κ' οἱ δύο τὸ ψηλὸ τὸ σιτάρι ποῦ ἐσειότουν
Καὶ ποῦ, ἐνῶ διάβαιναν, σκέπαζε πές, τὸ ψηλὸ τους τὸ μπόι.

Κ' εἶπε τότες ἡ κόρη σὸ φίλο τῆς ποῦ τὴν ὀδήγη:

«Φίλε, ποῦ ἐσὲ θὰ χρωστώ σὲ λιγάκι καλόγνωμη τύχη,
Σπῆτι καὶ στέγη, ἐνῶ τόσους διωγμένους τοὺς σκιάζει ἡ φορτοῦνα,

Λέγε μου: θέλω νὰ ξέρω ἀπ' τὰ τώρα πῶς εἶναι οἱ γονεῖς σου,

Ποῦ γιὰ αὐτονοὺς μὲ ψυχὴ πιθυμῶ νὰ δουλέψω, γιατί ὅποιος
Ἐέρει ἀπὸ πρὶν τὸν ἀφέντη, εὐκολώτερα τὸν σχαριστάει,

Ἔχοντας ἔγνοια γιὰ ἐκεῖνα ποῦ αὐτὸς τὰ νομίζει σπουδαῖα

Καὶ ποῦ σ' αὐτὰ ἔχει στραμμένην ἀσάλευτα τὴν προσοχὴ του,

Πές μου λοιπὸν πῶς ἐγὼ τὴν ἀγάπη τους θένα κερδίσω;»

Καὶ τῆς ἀπάντησε εὐτὺς ὁ καλὸς καὶ φρόνιμος νέος:

«Ὡ πόσο δίκηρ σοῦ δίνω, καλὴ γνωσεμένη κοπέλλα,

Ποῦ τῶν γονηῶν μου τὴ γνώμη ἀπὸ πρῶτα φροντίζεις νὰ μάθεις,

Τὶ ἴσια μὲ τώρα τοῦ κάκου προσπάθησα ἐγὼ τὸν πατέρα

Νὰ σχαριστήσω, κι' ἄς εἶχα γιὰ κάθε δουλειὰ τοῦ σπιτιοῦ του

Ἔγνοια, σὰ νᾶταν δική μου, φροντίζοντας ὅσο μποροῦσα

Βράδυ κι' αὐγὴ τὰ χωράφια δουλεύοντας ὡς καὶ τὸ ἀμπέλι.

Ναί, τῆ δουλειά μου ἡ μητέρα ξετίμωνε καὶ φχαριστιόσουν,
 (Καὶ γιὰ τὴ μάνα θὲ νᾶσαι ὡς καὶ σὺ πολυάκριβη κόρη,
 Ἄν πιμελειέσαι μονάχα τὸ σπίτι σᾶ νᾶταν δικό σου,
 Μὰ ὄχι ὁ πατέρας; τί αὐτὸς πὲς περφάνειες ὀρέγεται κί ἔλας.
 Κόρη καλή, μὴ νομίσεις πῶς ἄκαρδος εἶμαι καὶ κρύος
 Μὲ τοὺς γονηροὺς μου, γιὰτὶ σοῦ φανέρωσα, ἐσὲ ποῦσαι ξένη,
 Ἔτσι μεμιάς τοῦ πατέρα τὸ ἐλάττωμα. Ναί, σοῦ τὸ ὁμόνω,
 Πρῶτη φορὰ μοῦ ξεφεύγει παρόμοια κουβέντα ἀπ' τὰ χεῖλη,
 Ποῦ μαθημένα δὲν εἶναι νὰ λέν στὸν ἀέρα τὰ λόγια.
 Μὰ σὲ πιστεῦτηκε τόσο ἡ καρδιά μου, ποῦ ἀνοίγει μπροστά σου.
 Θέλει μὲ κάποια τολιδία νὰ ζῆ ὁ καλὸς ὁ πατέρας,
 Θέλει νὰ φαίνεται κί ἔλας ἡ ἀγάπη καθὼς καὶ τὸ σέβας
 Κ' ἴσως θὰ τὸν φχαριστοῦσε ἕνας δούλος κακός, ποῦ ἀπὸ τοῦτο
 Θάξερε νὰ ὠφεληθεῖ, κί ὁ καλὸς θᾶταν ἴσως ὀχτρός του.»
 Κ' εἶπε χαρούμενα, ἐνῶ τὰ γοργὰ τῆς πατήματα ἡ κόρη
 Ἐάλλαξε ἀνάλαφρα μὲς στὸ στρατί, ποῦ σκοτεινιάζε ὡς τόσο:
 «Θὰ φχαριστήρω, ἐγὼ λέω, καὶ τοὺς δύο, στὴν ἀλήθεια. Σπὲς γινῶμες
 Μοιάζουμε ἐγὼ κ' ἡ μητέρα πολὺ· καὶ συνήθισα, ἀπ' ὅταν
 Ἦμουν παιδάκι, στοὺς ὠμορφους τρόπους. Πρωτῆτερα οἱ Γάλλοι,
 Ποῦ γειτόνοι μας ἦταν, στὴ διάκριση εἶδιναν ἀξία.
 Ὅλοι τους: ἄρχοντες, πλούσιοι, ξωμάχοι, ἐφερνόταν μ' εὐγένεια
 Καὶ στοὺς δικούς τους ἐσύσταιναν ὅλοι τοὺς ὠμορφους τρόπους.
 Κ' ἔτσι στὸ μέρος μας κί ἔλας σὲ τόπο ἀλλαμάνικο ἐμάθαν
 Κάθε πρῶτὴ τὰ παιδιὰ στοὺς γονηροὺς τους, φιλῶντας τὰ χέρια
 Καὶ προσκυνῶντας, νὰ φέρνουν μὲ διάκριση τὴν καλὴ μέρα.
 Ὅσα ἐσυνεῖθισα ἀπ' ὅταν μικρὴ ἤμουνα κί ὅσα μ' ἐμάθαν
 Κί ὅ,τι ἡ καρδιά μου ὀρμηνέψει στὸ γέροντα θὰ τ' ἀραδιάσω
 Τώρα ὁμως ποιὸς θὰ μοῦ εἰπεῖ, πῶς θὰ φέρνομαι κί ἔλας μὲ σένα
 Ποῦσαι ὁ μονάκριβος γιός καὶ ποῦ θᾶσαι στὸ ἐξῆς ὁ κύριός μου;»
 Τοῦπε, κί ὡς τόσο ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν ἀγλαδιά ἦταν φτασμένοι,
 Ἐλαμπε ὠραῖα τὸ φεγγάρι, γιομάτο, ἀπ' τὰ οὐράνια τὰ κράτη

Κ' εἶχε σκεπάσει τοῦ ἡλιοῦ καὶ τὸ ὕστερο φέγγος ἡ νύχτα.
 Κ' ἔτσι ἀπλονόταν ἀντίκρυ μπροστά τους τ' ἀρίφνητα φῶτα,
 Ἐάστερα σὰν τῆς ἡμέρας καὶ οἱ ἴσκιοι τῆς μαύρης τῆς νύχτας.
 Κί ἄκουσε τὸ φιλικὸ ρώτημά τῆς χαρούμενα ὁ νέος
 Κάτου ἀπὸ τ' ὠμορφο δέντρο, στὸ μέρος ποῦ τόσο ἀγαποῦσε
 Καὶ ποῦχε ἰδεῖ τὴν ἡμέρα τὰ δάκρυά του γιὰ τὴ διωγμένη.
 Κί ὅπως ἐκάθιζαν χάμου, γιὰ νὰ ξεμουδιάσουν ὀλίγο,
 Πιάνοντας ὁ ἐρωτευμένος ὁ νιὸς τὸ χέρι τῆς κόρης,
 Εἶπε: «Ἡ καρδιά σου ἄς σοῦ πεί, κί ἀφοκράζου τὴν σ' ὅ,τι σοῦ λέει.»
 Μὰ οὔτε ἕνα λόγο δὲν εἶπε περσότερο ὅσο κί ἂν ἦταν
 Πρόσφορη ἡ ὠρᾶ· ἐσκιαζόταν μὴν ἄκουε ἀπὸ μέρος τῆς τ' ὄχι,
 Κί ἄχ! εἶχε νοιώσει σπῆς κόρης τὸ δάχτυλο τὸ δαχτυλίδι,
 Τᾶχαρο ἐκεῖνο σημάδι! Κ' ἐκάθονταν ἔτσι κ' οἱ δύο τους,
 Ἦσυχοι, ἕνας στὸν ἄλλον σιμὰ καὶ χωρὶς νὰ μιλοῦνε.
 Μὰ ξανάρχισε ἡ κόρη: «Τὸλόλαμπρο φῶς τῆς σελήνης
 Πόσο τὸ βρισκῶ γλυκό! σὰν τῆς μέρας καθάριο εἶν' ἀπόψε.
 Ἐάστερα βλέπει κανεὶς πὲς αὐλὲς καὶ τὰ χτίρια τῆς χώρας,
 Ἔνα παράθυρο στὸν ἀητὸ τοῦ σπιτιοῦ κατὰ δῶθε·
 Ὡς καὶ τὰ τζάμια, ἐγὼ λέω, μπορῶ νὰ μετρήσω ἕνα ἕνα.»
 «Κεῖνο τὸ σπίτι ποῦ βλέπεις,» ἀπάντησε ὁ νιὸς βασταγμένος
 «Εἶναι τὸ σπίτι μας: τώρα ἐκεῖ κάτω σὲ παίρνω, κ' ἐκεῖνο
 Τὸ παραθύρι στὴ στέγη εἶναι τῆς καμαρούλας μου, ποῦ ἴσως
 Θᾶναι ἡ δική σου, γιὰτὶ θὰ γενοῦν ἀλλαγὲς μὲς τὸ σπίτι.
 Εἶναι δικὰ μας κί αὐτὰ τὰ χωράγια, ποῦ θὰ θεριστοῦνε
 Αὔριο· κ' ἐδῶ στὴν ἰσικιά θὰ καθίσουμε νὰ ἀναπαυτοῦμε
 Καὶ θένα φᾶμε ψωμί. Μὰ εἶν' ὠρα νὰ πᾶμε· ἀπ' τ' ἀμπέλι
 Ἄς κατεβοῦμε τὴ ράχη κί ἄς μποῦμε στὸν κῆπο, ὀλονένα,
 Κοίτα, σιμόνει ὁ κακὸς ὁ καιρὸς μ' ἀστραπὲς καὶ σὲ λίγο
 Τοῦ φεγγαριοῦ θένα σβήσει τὸ φῶς τὸ γλυκὸ στὴ μαυρίλα.»
 Κ' ἔτσι σηκώθηκαν καὶ ἐκατεβαῖναν ἀπὸ τὰ χωράγια
 Μὲς στὰ θεμεμένα τὰ στάρια, χαιράμενοι τ' ὠμορφο βράδυ,

Κ' ἔρτασαν τέλος στὸ ἀμπέλι κ' ἐμπῆκαν σὲ σύσκοτο μέρος.
 Κι' ἀπ' τὲς περίσσιες τὲς πλάκες, ποῦ ἀδούλευτες ἦταν βλῆμένες
 Γιὰ σκαλοπάτια ἀπὸ κάτου ἀπ' τὴ θράνα, τὴν ἔφερε ὁ Ἑρμᾶνος,
 Καὶ μὲ τὰ χέρια στὸν ὦμο τοῦ νέου κατέβαινε ἀγάλι,
 Καὶ τὸ φεγγάρι μὲ φῶς ποῦ τρεμόσβυνε τοὺς ἐθωροῦσε
 Μέσα ἀπ' τὰ φύλλα, ὡς ποῦ τέλος τὸ σκέπασαν σύγνεφα μαῦρα,
 Κι' ἄφηκε στοῦ σκοταδιοῦ τὴν ἀθάλη τὸ ἐγκάρδιο ζευγάρι.
 Μὲ προσοχὴ ὁ δυνατὸς ἀντιστήριζε τὴν κορασιῶνα
 Ποῦ πάνωθε του ἀκλουθοῦσε· μὴ ξέροντας ὅμως τὸ δρόμο
 Καὶ στές ἀνώμαλες πέτρες ἀμάθητη κάπως σκοντάφτει,
 Στρίξει τὸ πόδι της κ' ἦταν παρέτοιμη χάμου νὰ πέσει.
 Μὰ ἀπλωσε ἀμέτως τὸ χέρι, γυρνῶντας, ὁ φρόνιμος ὁ νέος
 Καὶ ἀντικρατεῖ τὴν καλὴν του· στὸ νῶμο του ἡ κόρη ἀκροπέφτει,
 Ἄγγιξε στῆθος μὲ στῆθος κ' ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη οἱ μαγούλες,
 Ἐμείνε ἀσάλευτος ἔτσι σὰν πέτρινο στόρισμα ὁ νέος,
 Στὴ σοβαρὴ θέλησή του ὑποτάζοντας τὸν ἑαυτὸ του,
 Καὶ δὲν τὴν ἔσειξε κί' ἄλλο· στὸ σπρώξιμο μόνο ἀντιστάθη.
 Κ' ἔτσι τὸ βάρος αἰστάνθη τὸ ἐξαίσιο· τοῦ κόρφου τὴ ζέστη
 Καὶ τῆς πνοῆς της τὸ μῦρο στὰ χεῖλη του ἀπάνου σὰ χάδι,
 Στήριξε μ' αἰσθημα ἀντὺς τὴ γενναία λεβεντιά τῆς γυναίκας.
 Μὰ ἔκρυψε ἡ κόρη τὸν πόνο καὶ τοῦκρινε μέτωπα λόγια:
 «Σύγχυση θάρθη, ἔτσι λὲν γνωσεμένοι γερόντοι, ἀν τὸ πόδι
 Στρίξει σιμὰ στὸ κατῶφλι ἔταν μπαίνει κανεὶς σ' ἓνα σπῆτι.
 Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἄλλο ἀγοῦρι καλῆτερο θὰ προτιμοῦσα.
 Μὰ ἄς σταματήσουμε ἐδῶ ἓνα λεφτό, μὴ σὲ βρῖσουν κεὶ κάτου
 Γιὰ τὸ κουτσὸ δουλικὸ καὶ σὲ ποῦνε κακὸ νοικοκύρη.»

Μεταφρ. Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

ΤΟΥΡΚΟΥΑΤΟΥ ΤΑΣΣΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΗ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

(Ἄσμη Β'. Στρωρ. 54—97).

54. Ὁ ὑλοπτος ὁ βασιλιᾶς, ποῦ κίνδυνο νομίζει
 Νὰ ἴη σιμὰ τέτοιαις ψυχαῖς, μακρὰ τοὺς ἐξορίζει,
 Καὶ μ' αὐτοὺς κί' ἄλλους χριστιανούς, ὁποῦ τὰ γονικά τους,
 Παράτησαν περίλυποι, τοὺς φίλους, τὰ παιδιὰ τους.
55. Σκληρὸς ἀποχαιρετισμός! Ἄπονα διώχνει ἐκείνους,
 Ποῦ ἔχουν μέλη δυνάτὰ καὶ δὲν ψηφοῦν κινδύνους.
 Γυναίκαις, γέρονταις, παιδιὰ, ποῦ φόβο δὲν τοῦ δίνουν
 Ὁ τύραννος ἐπρόσταξεν ἐνέχυρα νὰ μείνουν.
 Πολλοὶ 'ς τὰ ξένα ἐσκόρπισαν, ἄλλοι νὰ πολεμήσουν
 Τὸν τύραννο ἀποφάσισαν κ' ἐβγήκαν ν' ἀπαντήσουν
 Τοὺς Χριστιανούς κ' ἐνώθησαν μ' ἐκείνους μὲς τὴν ὥρα,
 Ποῦ νικητάδες ἔμπαιναν τῆς Ἑμμαοῦς 'ς τὴ χώρα,
56. Ποῦναι σιμὰ 'ς τὴ θεῖα Σιών, καὶ ὅποιος τὸ δρόμο πιάση
 Ἄργοπατώντας τὸ πρωτὶ, πρὶν τῶν ἐννέα θὰ φθάση.
 Καὶ ὡς τό μαθαν οἱ Χριστιανοί, πλεὶδ δὲν γροικοῦν τὸν κόπο
 Νὰ φθάσουν ἀνυπόμονοι, τὸν ἀγιασμένον τόπο.
 Ἄλλὰ ὁ ἥλιος ἄρχισεν ἀπὸ ψηλὰ νὰ κλίνη
 Κ' ἐκεῖ νὰ μείνουν προσταγὴ ὁ Στρατηγὸς τοὺς δίνει.
57. Εἶχαν στημέναις ταῖς σκηναῖς καὶ ὁ ἥλιος εἰς τὴ δύση
 Γέροντας ἐκατέβαινε τὴ γῆ ν' ἀπαραίτηση,
 Ὅταν δύο ξένοι ἐφάνηκαν, ποῦ ὡς φίλοι ἐπροχωροῦσαν,
 Ἄγνωστην εἶχαν φορεσιά, πολλοὶ τοὺς ἀκλουθοῦσαν.
 Ἦταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μόλις ἐκεῖ φθασμένοι,
 Τοῦ δυνατοῦ τους βασιλιᾶ κ' οἱ δύο ἀπεσταλμένοι.
58. Ἀλέτης ὁ ἓνας κράζεται, ποῦ ταπεινὰ ἐγεννήθη
 Καὶ 'ς ταῖς ψηλότεραις τιμαῖς ν' ἀσηκωθῆ ἔδυνήθη.
 Γλυκόλογος, πολύτροπος, πολυμηχανεμένος,
 Πιτήδειος νὰ ὑποκρίνεται, εἰς δόλους μαθημένος
 Καὶ συκοφάντης φοβερὸς, τόσο καλὰ ἀπατάει,
 Ποῦ φαίνεται νὰ σ' ἐπαινῆ καὶ σὲ κατηγορεῖ.
59. Ὁ Ἄργάντης εἶναι ὁ δεύτερος ἀπὸ τὴν Κιρκασία,
 Ἄλλ' ἔλαβε 'ς τὴν Αἴγυπτο μεγάλην ἐξουσία·

- Ἄγχαλὰ ξένος, νὰ γενῆ σατράπης ἀξιόθῃ
 Καὶ ὁ μεγαλύτερος βαθμὸς ἔς τὸ στράτευμα τοῦ ἐδόθη.
 Ἄσπλαχνος, ἀνυπόμονος, μ' ὄψῃ ποῦ φοβερίζει,
 Κι' ἀκούραστος πολεμιστῆς, ποῦ φόβο δὲν γνωρίζει,
 Κάθε θεὸ καταφρονᾷ ἢ ἀγέρωχῃ ψυχῇ του
 Κ' ἔχει μονάχα γιὰ θεὸ καὶ νόμο τὸ σπαθὶ του.
60. Τὸν Ἀργηγὸν ἐξήτησαν, τὸν ἠῦραν ἔς τὴ σκηνή του·
 Ἦ ἀπλὸ θρόνῳ ἐκάθιστον καὶ γύρω οἱ στρατηγοὶ του,
 Εἶχε σεμνότατῃ στολή· ἀλλὰ καὶ ἀμελημένη
 Ἦ ἀνδρία χύνει τὰ φέγγῃ της καὶ ἀγνωρίστη δὲν μένει.
 Μόλις ὁ Ἀργάντης πρὸς αὐτὸν ἔκλινε τὸ κεφάλι,
 Σὰν ἄνδρας μέγας φοβερός, μὲ ἀγερωχία μεγάλη·
61. Ἄλλ' ὁ Ἀλέτης τὴ δεξιὰ ἔς τὸ στήθος του βαστώντας
 Καὶ μὲ τὰ μάτια κατὰ γῆς ἔσκυψε χαιρετῶντας,
 Μὲ γλυκοὺς τρόπους καὶ χωρὶς τίποτα ν' ἀμελήσῃ
 Ἦθέλησεν, ὡς συνηθοῦν αὐτοί, νὰ τὸν τιμήσῃ.
 Ἄρχισεν, ὁ μελίγλωσσος ἔπειτα καὶ ἀγροικουῖσαν
 Οἱ Φράγχοι ποῦ τὴ γλῶσσα του ἔμαθαν κ' ἐννοοῦσαν.
62. «ὦ σύ, ποῦ μόνος εἰμπορεῖς νὰ ἄγῃς ὑποταγμένους
 Ἦ τὴν ὑψηλή σου θέλησῃ τόσους ἀνδρειωμένους,
 Ποῦ λύβαν δόξαις καὶ τιμαῖς παλιύοντας σιμά σου,
 Καὶ ποῦ δὲν ἔγεινε γνωστὸ τ' ἀθάνατο ὄνομά σου!
 Καὶ τῆς Αἰγύπτου ἀντήχησε ἔς ὅλα μὲ μιᾶς τὰ μέρη
 Ἦ φήμῃ, τῆς ἀνδρίας σου τὴν εἶδησῃ νὰ φέρῃ.
63. Ὁ βασιλιᾶς μου χαίρεται γροικῶντας τοὺς μεγάλους
 Θριάμβους σου, συχνότατα τοὺς διηγεῖται ἔς ἄλλους·
 Κ' ἐνῶ φοβοῦνται καὶ φθονοῦν ἄλλοι τ' ἀνδρείό σου χέρι,
 Θαυμάζει αὐτοὺς καὶ τὴν πιστὴν φίλιάν του σὺ προσφέρει.
64. Τὴν ἰδική σου ἐπιθυμᾷ καί, ἂν ὄχι μιὰ θρησκεία,
 Νὰ σὰς ἐνώνῃ σταθερῇ καὶ ἀχώριστη φίλιαν.
 Ἄλλ' ἔμαθε ὅτι μελετᾷς πόλεμον νὰ κινήσῃς
 Τοῦ φίλου του καὶ τῆς Σιών τὰ τεῖχη νὰ πατήσῃς·
 Καὶ πρὶν συμβοῦν ἄλλα κακὰ κ' εἶναι καιρὸς ἀκόμη
 Θέλει νὰ μάθῃς ἀπὸ μᾶς τὴν ἰδικήν του γνώμην.
65. Ἄν θέλῃς ὅτι ἀπόκτησες ὡς τώρα νὰ βαστάξῃς,
 Τὴν Ἰουδαία νὰ σεβασθῆς καὶ ἄλλους νὰ μὴν πειράξῃς,
 Νὰ εἶναι σοῦ ὑπόσχετα πιστὰ καὶ ἀχώριστα μαζί σου,

- Οἱ τόποι ποῦ κατόκτησες ἄς μένουν ἰδιοὶ σου.
 Καὶ ἂν τὰ κοινὰ συμφέροντα τοὺς δύο σὰς τώρα ἐνώσουν,
 Πέρσαις καὶ Τοῦρκοι θὰ εἰμποροῦν πλεῖον κεφαλὴ νὰ ὑψώσουν;
66. Γλήγορα ἐπίτυχες πολλὰ κ' ἡ φήμῃ σου θὰ φθάσῃ
 Ἦ τοὺς ἀπογόνους· διάβηκες ἄγρια βουνὰ καὶ δάση·
 Χώραις ἐνίκησες, στρατοῦς· τὰ ἔθνη σὲ θαυμῶζουν
 Καὶ ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ χέρι σου τρομάζουν.
 Ἄν καὶ ἄλλους τόπους δυνηθῆς ἔς τὸ σκῆπτρό σου νὰ ἐνώσῃς.
 Περσότερο τὴ δόξα σου μ' αὐτὸ δὲν θέλει ὑψώσῃς.
67. Εἰς τὴν ἀκμὴ της ἔφθασε καὶ μὴν ἐπιθυμήσῃς
 Νέαις μάχαις, ποῦ θὰ σ' ὠφελοῦν ὀλίγο καὶ ἂν νικήσῃς,
 Γιατὶ σὲ μεγαλύτερη δόξα δὲν θέλει φθάσῃς,
 Ἄλλὰ βασίλειο καὶ τιμαῖς, ἂν νικηθῆς, θὰ χάσῃς.
 Παίζει παιγνίδι τολμηρὸ καὶ δυστυχίαις γυριεῖ,
 Ὅποιος ἐλπίζοντας μικρὰ μεγάλα κινδυνεύει.
68. Ἄλλ' ἴσως κάποιος ποῦ φθονᾷ τὰ κατορθώματά σου,
 Ἦ νίκη ποῦ ἀκολούθησε πάντα τὰ βήματά σου,
 Καὶ ὁ πόθος π' ὅλοι αἰσθάνονται καὶ πλειότερο φλογίζει
 Κάθε γενναία καὶ ἀνδρεία ψυχῇ ἔθνη πολλὰ νὰ δορίξῃ,
 Θέλει σὲ σύρον, Στρατηγέ, καὶ ἄμποτε νὰ μὴ γίνῃ,
 Καθὼς ἄλλοι τὸν πόλεμον, νὰ φύγῃς τὴν εἰρήνην.
69. Θέλει σὲ σπρώξουν τὸν λαμπρὸ δρόμον νὰ μὴν ἀφήσῃς,
 Ποῦ σ' ἀνοίξῃ ἡ μοῖρα σου, ἀλλὰ νὰ προχωρήσῃς
 Καὶ νὰ μὴ βάλῃς τὸ σπαθὶ τ' ἀδάμαστο ἔς τὴ θήκη,
 Ὅπῳγῃ ἔς τὴν ἀνδρία του πάντα πιστὴ τὴ νίκη,
 Ἄν πρῶτα τὴ θρησκείαν μας παντοῦ δὲν ξεριζώσῃς.
 Καὶ ἀπ' ἄκρῃ ἔς ἄκρῃ τὴν πτωχὴν Ἀσία δὲν ἐρημώσῃς.
 Χρυσοπλεμένα ὀνειράτα, ποῦ ταῖς καρδιαῖς μαγεύουν,
 Ἄλλ' ἐτοιμάζουν δυστυχίαις εἰς ὅσους τὰ πιστεύουν.
70. Καὶ ἂν τώρα δὲν ἐθόμπωσῃς τὰ μάτια σου τὸ πάθος
 Θὰ ἰδῆς ὅτι εἶναι ὁ πόλεμος μέγα καὶ ὀλέθριον λάθος,
 Γιατὶ τῆς τύχης ὁ τροχὸς ποτὲ δὲν ἡσυχάζει
 Καὶ ποτὲ ρίχτει κατὰ γῆς, ποτὲ ψηλὰ ἀνεβάξει.
 Καὶ ὅποιος μ' αἰφνίδιο κίνημα πολὺ ψηλὰ ἀνεβαίνει,
 Συχνότατα ὀλάνοικτος βυθὸς τὸν περιμένει.
71. Ἄν τῆς Αἰγύπτου τ' ἄρματα μ' ἐκεῖνα τῆς Ἀσίας
 Καὶ τῆς Τουρκίας συνενωθοῦν καὶ τῆς Ἀντιοχείας,
 Ποῖον, πέες, θὰ λάβῃς βοηθὸν ἔς τὴν ὥραν τῶν κινδύνων;

- "Ίσως τὸν αὐτοκράτορα προσμένεις τῶν Ἑλλήνων,
 Ποῦ φίλος σου ἐκηρύχθηκε πιστὸς καὶ ἀγαπημένος;
72. Ἄλλὰ ποῖος ἐμπιστεύθηκε ποτὲ ἔς αὐτὸ τὸ γένος;
 Σοῦ φθάνει μία ἐπιβουλὴ γιὰ νὰ προῖδῃς τὰς ἄλλαις.
 Ἄλλ' ὄχι μία, σοῦ ἔπλεξαν ἄμετραις καὶ μεγάλαις.
 Αὐτοί, π' οὔτε δὲν ἔστειραν τὸ διάβα νὰ σ' ἀφήσουν,
 Σ' ὄλους ἐλεύθερο, γιὰ σὲ τὸ αἷμα τους θὰ χύσουν;
73. Ἄλλ' ἴσως ὄλαις τὰς λαμπραῖς ἐλπίδες σου βασιζεῖς
 Ἐν τῷ στρατεύματι ποῦ γύρω σου τώρα θωρεῖς καὶ ὀρίζεις.
 Κ' ἐκείνους, ὅπου ἐνίκησες ὡς τώρα χωρισμένους,
 Νὰ τοὺς νικήσῃς εὐκόλα νομίζεις κ' ἐνωμένους.
 Ὅμως πολὺ ὀλιγόστευσαν, τὸ βλέπεις μοναχὸς σου,
 Ἡ κακοπάθειες κ' οἱ συχνοὶ πόλεμοι τὸ στρατό σου.
 Καὶ νέος ἐχθρὸς θ' ἀντιταχθῇ ἔς ἐσένα ἔς τὴν Ἀσίαν
 Ἄν ἐνωθῇ κ' ἡ Αἴγυπτος μὲ Τούρκους καὶ Περσῖαν.
74. Ἄν πάλι συλλογίζεσαι ἔς τὸν οὐρανὸ γοαρμένο
 Νὰ μὴν μπορῇ τὸ χέρι σου νὰ μείνῃ νικημένο,
 Τὴν πείνα θέλει φοβηθῆς· καὶ πῶς θὰ πολεμήσῃς,
 Πές μου, μ' αὐτὴ, τί ἄρματα θὰ βρῆς νὰ τὴν νικήσῃς;
 Ἄδραξε τὸ κοντάρι σου, φούκτωσε τὸ σπαθὶ σου
 Καὶ ὅτι ἐβγήκῃς νικητὴς, ἂν θέλῃς, προσποιήσου.
75. Τοὺς κόμπους γύρω οἱ κάτοικοι ἔχουν ἀφανισμένους
 Καὶ τοὺς καρποὺς εἰς ἄσειστους πύργους βαθεῖα κρυμμένους.
 Σὺ ποῦ μὲ τόλμῃ ἐρρίκτικες μέσα σὲ ξένους τόπους,
 Ποῦ θὰ βρῆς, πές μου, τὴν τροφήν γι' ἄλογα καὶ γι' ἀνθρώπους;
 Ἐλπίζεις ὅτι ὁ στόλος σου βοήθεια θὰ σοῦ φέρῃ;
 Ἡ ὑπαρξὴ σου τὸ λοιπὸν θὰ κρέμεται ἔς τ' ἄεριν;
76. Ἡ ἐλπίζεις ὅτι ἡ τύχη σου θὰ ὀρίξῃ τοὺς ἀνέμους,
 Καθὼς ὡς τώρα νικητὴς σ' ἔβγαλε ἔς τοὺς πολέμους;
 Ἡ θάλασσα, ποῦ δὲν ψηφᾷ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους
 Ἐσένα θέλ' ὑποταχθῆν νὰ φύγῃς τοὺς κινδύνους;
 Ἡ ἐμεῖς, οἱ Πέρσαις κ' ἡ Τουρκία ἴσως δὲν εἰμποροῦμε
 Ἐν τὸν ἰδικόν σου μ' ἄμετρο στόλο νὰ ἀντισταθοῦμε;
77. Γιὰ σὲ χρειάζεται διπλὴ νίκη νὰ κατορθώσῃς,
 Γιὰ νὰ εἰμπορεῖς τὸ στρατεύμα καὶ τὴν τιμὴν νὰ σώσῃς.
 Ἄν χάσῃς μόνη μιὰ φορὰ, μεγάλην ἀτιμία
 Θέλει σοῦ φέρῃ καὶ μαζί βαρύτερη ζημία.

- Ἄν εἰς τὸ πέλαο νικηθῆς, τῆς πείνας ἀπεθαίνεις,
 Ἄν ἔς τὴν στεριά, τί σ' ὠφελεῖ τὸν στόλο νὰ προσμένῃς;
78. Ἐν αὐτῇ τῇ θέσῃ ἂν δὲν δεχθῆς τὴν ἐντιμὴν εἰρήνην,
 Ποῦ τῆς Αἰγύπτου ὁ δυνατὸς μονάρχης σοῦ προτείνει,
 Συγγώρεσέ με, φρόνιμα σὰν πάντα δὲν θὰ πράξῃς
 Κ' ἐλπίζω, ἂν ἦναι ἡ γνώμη σου τούτη, νὰ τὴν ἀλλάξῃς,
 Γιὰ ν' ἀνασάνῃ μιὰ φορὰ ἡ αἵματωμένη Ἀσία
 Καὶ σὺ τῆς νίκης νὰ χαρῆς τὰ δῶρα μὲ ἡσυχία.
79. Καὶ σεῖς, ἀνδρεῖοι, προσέξετε, σεῖς, ποῦ ἀπὸ τόσους χρόνους
 Εἶσθε συντρόφοι τοῦ πιστοῦ ἔς τὰς δόξαις καὶ ἔς τοὺς πόνους,
 Τῆς τόλμης τὸ χαμόγελο νὰ μὴν σὰς ἀπατήσῃ
 Κ' εἰς νέους καὶ τολμηρότερους πολέμους σὰς βυθίσῃ.
 Καθὼς φεύγει τὰ κύματα ὁ ναύτης τ' ἀφρισμένα
 Καὶ ἀράζει τὸ καράβι τοῦ σιτὸν ποθητὸ λιμένα,
 Μαζῶστε τ' ἀπλωμένα σας πανιά, γιὰ νὰ σωθῆτε
 Καὶ ἔς τοῦ πελάου τὴν ἀπονία πλεῖδ' μὴν ἐμπιστευθῆτε.»
80. Εἶπε· καὶ ἀφοῦ τὸν ἄκουσαν τ' ἀνδρειωμένα πλήθη,
 Ἐνα κρυφὸ μουρμούρισμα γύρω παντοῦ ἐγροικήθη
 Κ' ἔδειχναν εἰς τὰς ὄψεις τους, εἰς τὰ κινήματά τους
 Πόσο βαρῦνὰ τὰ λόγια τοῦ ἀναψαν τὴν καρδιά τους.
 Ἐκύτταξε τρεῖς τέσσερα φορὰς ὀλόγυρά του
 Ὁ ἀνδρεῖος Γοφρέδος, ἔρριξε ἔς αὐτοὺς τὰ βλέμματά του,
 Ἐπειτα τὰ προσήλωσε ἔς ἐκεῖνον, ποῦ ἔχε μείνει
 Παράμερα προσμένοντας, καὶ ἀπόκριση τοῦ δίνει.
81. «Πρόσβυ, τὴν ὀμιλία σου πάντα γλυκὰ στολίζεις,
 Καὶ ὅταν ὡς φίλος μᾶς μιλήσῃς καὶ ὅταν μᾶς φοβερῶς.
 Ἄν μ' ἐπαινᾷ ὁ μονάρχης σου καὶ ἀγάπη μοῦ προτείνῃ,
 Ἐγκάρδια τὸν εὐχαριστῶ γιὰ τόση καλωσύνη.
 Ἄλλ' εἶπες ὅτι γλήγορα ὄλοι θὰ συμμαχήσουν
 Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Κορανοῦ, γιὰ νὰ μᾶς πολεμήσουν.
 Εἰς τοῦτο ὡς πάντα σνηθῶ καὶ χῶρις νὰ διστάζω,
 Μὲ λόγια ἀπλᾶ τὴ γνώμη μου ἐλεύθερα σοῦ ἐκφράζω.
82. Μάθε ὅτι τόσα ἐπάθαμε κακὰ καὶ τόσους κόπους
 Ἐν τὸ πέλαγο ὑποφέραμε εἰς ξένους καὶ ἄγριους τόπους,
 Μόνον γιὰ ν' ἀποκτήσωμε τοῦ Ἰψιστοῦ τὴ χάριν
 Ἐλευθερόντες αὐτὸ τὸ θεῖο προσκυνητᾶρι.
 Καὶ θυσιάζομε γι' αὐτὴ τὴν ἐνδοξὴν αἰτία

83. Ὅλαις τοῦ κόσμου ταῖς τιμαῖς, ζωὴ καὶ βασιλεία.
 Γιατὶ δὲν μᾶς ὠδήγησε ἔς τὴν ἅγια πόλη τούτη
 Ὁ πόθος ν' ἀποκτήσωμε δόξα φθαρτὴ καὶ πλοῦτη.
 Καὶ ἂν ἴσως πάθη ποταπὰ κἀμία ψυχὴ πληγόνου,
 Ποῦ σὰν φαρμάκια φαίνονται γλυκὰ καὶ θανατόνου,
 Ἄς βάλῃ ὁ Πλάστης γλήγορα τὸ δυνατό του χέρι,
 Νὰ καθαρῶσιν ταῖς καρδιαῖς καὶ θεραπεία νὰ φέρῃ.
 Τὸ χέρι του, ποῦ διαπερνᾷ καὶ θελκτικὰ ἀπαλαίνει
 Τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀναίσθητη καρδιὰ καὶ ξεσκληραίνει,
84. Αὐτὸ τὸ παντοδύναμο χέρι μᾶς ὀδηγᾷ
 Μᾶς ἐμψυχώνει, ἀπ' ἀμετροὺς κινδύνους μᾶς φυλάει·
 Αὐτὸ ξεραίνει ποταμούς, ρίκει βουνά, δροσίζει
 Ταῖς λαύραις τοῦ καλοκαιριοῦ, τὰ χιόνια περιορίζει,
 Αὐτὸ τῆς ἄγριας θύλασσης τὰ κύματα ἡμερώνει
 Καὶ τῶν ἀνέμων τὴν ὀρμὴν βαστάει καὶ χαλινώνει,
 Μ' αὐτὸ κατασυντρίβονται πύργοι θεμελιωμένοι,
 Μ' αὐτὸ ἀφανίζονται στρατοὶ μεγάλοι καὶ ἀνδρειωμένοι,
85. Ἀπ' αὐτὸ τόλμη καὶ ἐμπνευση καὶ ἐλπίδα καρτεροῦμε,
 Ὅχι ἀπ' αὐτὰ τ' ἀδύνατα ἄρματα ποῦ βασιτοῦμε,
 Ὅχι ἀπ' τοῦ στόλου τὴ γνωστὴ τόλμη καὶ τὴν ἀνδρία,
 Ἢ ἀπ' ὅσους ἀνδραῖς κατοικοῦν ἔς Ἑλλάδα καὶ Γαλλία.
 Φθάνει τὸ χέρι τὸ θεῖο νὰ μὴ μᾶς παρατήσῃ
 Καὶ ἀδιάφορο τί μελετοῦν Ἀνατολὴ καὶ Δύση.
 Ὅποιος γνωρίζει πῶς αὐτὸ κινεῖται καὶ προστατεύει,
 Ἄλλην εἰς τοὺς κινδύνους του βοήθεια δὲν γυρεύει.
86. Καὶ ἂν ἀρνηθῇ τὴ χάρη του γιὰ τὰ πολλὰ μᾶς λάθη,
 Ἢ γιὰ σκοπούς, ὁποῦ θνητὸς δὲν εἰμπορεῖ νὰ μάθῃ,
 Ποῖος ἀπὸ μᾶς τὸν τάφο του δὲν πιθυμᾷ ἔς τὸ χῶμα
 Αὐτό, ποῦ τοῦ Σωτῆρος μᾶς ἐδέχθηκε τὸ σῶμα;
 Θέλει πεθάνωμε εὐτυχεῖς καὶ ἄλλοι θὰ μᾶς φθονέσουν,
 Θέλει πεθάνωμεν, ἀλλὰ πολλοὶ μ' ἐμᾶς θὰ πέσουν·
 Καὶ οὔτ' ἢ Ἀσία θέλει χαρῇ γιὰ τὸν ἀφανισμό μᾶς,
 Ἄλλ' οὔτ' ἐμεῖς θὰ κλάψωμε αὐτὸν τὸν θάνατό μᾶς.
87. Ὅμως δὲν ἀπορρίπτομε τὰ δῶρα τῆς εἰρήνης
 Καὶ τὴ φιλία δεχόμεθα, ποῦ ὡς πρέσβυς μᾶς προτείνεις·
 Ἄλλ' ἂν ὁ βασιλέας σου, πές μου, δὲν κυριεύει
 Τὴν Ἰουδαία, τί προσπαθεῖ; γιατί τὴν προστατεύει;

- Ἄν ἄλλους θ' ἀποκτήσωμε λαούς, ἄς μὴ φροντίξῃ
 Καὶ ἄς κυβερνᾷ ἀπειρακτὸς ἐκείνους ὁποῦ ὀρίζει.»
88. Σὰν ἄκουσεν ὁ φοβερὸς Ἀργάντης τί ἀποκρίθη
 Ὁ Στρατηγός, ἢ ἀπόκριση τοῦ ἐφλόγισε τὰ στήθη.
 Καὶ τὴν ὀρμὴν δὲν ἐκρυψε, ἀλλ' ὄλος ἀγριωμένος
 Εἰς τὸν Γοφρέδο ἐσίμωσε καὶ τοῦ ἔπε θυμωμένος·
 «Ὅποιος εἰρήνην δὲν ψηφᾷ, τὸν πόλεμον ἄς ἔγῃ·
 Τὸ αἷμα τῶν πολεμιστῶν συχνὰ τὸ χῶμα βρέχει.
 Κ' εἰδείξες ὅτι δὲν ψηφᾷς νὰ ἔγῃς φιλία μᾶς,
 Ἀφοῦ δὲν παραδέχθηκες εὐθὺς τὴν πρότασή μᾶς.»
89. Καὶ τὸ μανθῦα του γοργὰ κάτω ἀπ' τὴν ἄκρη πιάνει
 Καὶ ἀσκόνοντάς τον σὰν σακκὶ βαθουλωτὸ τὸν κάνει,
 Πρὸς τὸν Γοφρέδο τολμηρὰ σιμόνει καὶ φωνάζει·
 «Σὺ ποῦ θαρρεῖς ὅτι ἔς τὴ γῆ κάνεις δὲν σὲ τρομάζει,
 Νά, σοῦ προσφέρω ἐδώμεσα καὶ πόλεμο καὶ εἰρήνη·
 Διάλεξε χωρὶς ἄργητα καὶ ὅ,τι σ' ἀρέσῃ, ἄς γίνῃ.
90. Τὰ λόγια του, τὴν πράξη του κάνεις δὲν ὑπομένει
 Καὶ ὄλοι μὲ μιᾶς ἐφώνησαν ὁ πόλεμος νὰ γένῃ.
 Ὁ βάρβαρος τινάζοντας τότε τὸ φόρεμά του,
 «Ὅλους» τοὺς λέει αὖθις προσκαλεῖ εἰς μόχθη τοῦ θανάτου.»
 Καὶ τόσον ἄγρια καὶ σκληρὰ τὰ λόγια αὐτὰ προφέρει,
 Ποῦ λὲς πολέμα γλαλοῖ ν' ἀντήχησε ἔς τ' ἄερι.
91. Κ' ἐφάνη, ὅταν ἐτίναξε τὸ φόρεμα μὲ βία,
 Ὅτι ἀπ' αὐτὸ ἐπετάχτηκαν διχόνοια καὶ μανία
 Καὶ δι' ἄστραφτε εἰς τὸ βλέμμα του, χάρου φρικτὴ λαμπράδα,
 Τῆς Ἀληκτοῦς καὶ τῆς σκληρῆς Μεγαίρας ἢ λαμπάδα.
 Ἴσως ἐφάνη σὰν αὐτὸν καὶ ὁ γίγαντας μία μέρα,
 Ποῦ ν' ἀναιβῆ ἐφαντάσθηκε ἔς τὴν ἐπουράνια σφαῖρα,
 Ὅταν τὸν πύργο ἐτοίμαζαν τὰ τολμηρὰ του χέρια
 Καὶ ὑψόνοντας τὸ μέτωπο φοβέριζε τ' ἀστέρια.
92. Τότε ἀποκρίθη ὁ Στρατηγὸς χωρὶς ν' ἀγανακτήσῃ·
 «Πῆς εἰς τὸν βασιλέα σου νὰ ἴδῃ καὶ ἄς μὴν ἀργήσῃ,
 Τὸν πόλεμο, ποῦ ἐκήρυξε, δέχομαι καὶ ἂν βραδύνη,
 Ἐ τοῦ Νείλου του ταῖς εὐκαρπιαῖς ὀχθιαῖς ἄς μᾶς προσμεῖνῃ;»
 Καὶ τοὺς ἀποχαιρέτησε. Πρὶν ἔβγουν ἀπ' τὴ χώρα,
 Ἠθέλησε νὰ τιμηθοῦν μὲ ὠραῖα καὶ πλούσια δῶρα·
 Εἰς τὸν Ἀλέτη ἐπρόσφερε μία περιγεφφαλαία,

- Ἔργο πολύτιμο λαμπρὸ ποῦ ἐπῆρε εἰς τὴ Νικαία
93. Κ' εἰς τὸν Ἀργάντη ἓνα σπαθί, ποῦ ἔχε χρυσοπλεγμένη
 Φοῦντα καὶ φοῦκτα δλόχρυση, διαμαρτοστολισμένη·
 Ἄλλ' εἶχε τόσο τεχνικὴ καὶ ἀμίμητη ἐργασία,
 Ὅπου ὑπερέβαινε πολὺ τῆς ὕλης τὴν ἀξία.
 Ἀφοῦ τὴν κόψη τοῦ σπαθιοῦ, τὸ πλοῦτος καὶ τὰ κάλλη
 Ὁ Ἀργάντης παραιήρησε μὲ προσοχὴ μεγάλη,
 Εἶπε τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ· «Νὰ ἰδῆς τώρα ἐτοιμόσου,
 Πῶς θέλει μεταχειρισθῶ τοῦτο τὸ χάρισμά σου.»
94. Μόλις τὸν ἀποχαιρετᾷ στρέφεται ἔς τὸ πλευρό του
 Καὶ «Εἶν' ὥρα νὰ κινήσωμε» λέγει ἔς τὸν σύντροφό του,
 «Ἐσὺ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐγὼ ἔς τὴν Παλαιστίνην,
 Ἐσὺ τὸ χάραμα κ' ἐγὼ ἔς τῆς νύκτας τὴ γαλήνην.
 Νὰ δώσης τὴν ἀπόκριση μόνον ἐσένα ἀφίνω,
 Ἐδῶ νὰ ἀρμάτων ταραγῆ, κ' ἐγὼ πρέπει νὰ μείνω.»
95. Ὁ πρέσβυς ἔτσι σὰν ἐχθρὸς φέρεται καὶ ἂν βιάξῃ,
 Συνθήκαις, νόμους παλαιοὺς ἐκεῖνος δὲν κυττάζει,
 Ἀπόκριση δὲν καρτερεῖ καὶ μοναχὸς κινεῖ,
 Μὲς τὴ σιγῇ τῆς ἠσυχῆς ἀστροφεγγιᾶς περνάει
 Τὰ τεῖχη ἀνυπόμονος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ποῦ μένει
 Μέσα ἔς τὴ χώρα, ἀνήσυχος τὸ χάραμα προσμένει.
96. Ἦλθεν ἡ νύκτα, ὅταν σιγᾷ τ' ἀέρι καὶ τὸ κῦμα
 Καὶ ὁ κόσμος ὅλος φαίνεται μέγα καὶ μαῦρο μῆμα·
 Τὰ ζῶα, ποῦ τρέφει ἡ θάλασσα, ἔς τὰ βάρη τῆς φωλιάζουν
 Καὶ τ' ἄλλα ποῖδ' μὲς τὴ σπηλιά, ποῖδ' ἔς τὸ μανδρὶ ἠσυχάζουν
 Καὶ τὰ πουλάκια ἔς τὴ σιγῇ τῆς πλάσης ταιριασμένα
 Μέσα ἔς τοῦ δάσους τὰ κλαδιὰ κοιμῶνται εὐτυχησμένα.
97. Ἄλλ' ὁ Ἀρχηγὸς κ' οἱ οἱ Χριστιανοὶ ἄγρυπνοι πάντα μένουν
 Καὶ μὲ λακτάρα νὰ προβῆ τὸ χάραμα προσμένουν,
 Γιὰ νὰ τοὺς δεῖξῃ ὡς ὁδηγὸς τὸν δρόμο ποῦ θὰ πιάσουν,
 Ἐς τὴ χώρα τὴν ἀθάνατη πολὺ γοργὰ νὰ φθάσουν·
 Καὶ ἀνήσυχτοι συχνοκυτιοῦν, ἂν βγαίνει νὰ ροδίση
 Κάμια ἀκτίνα τα βουνά, τὴ νύκτα νὰ σκορπίση.